

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KATILIM BELGESİ

Ali AYHAN

26 – 28 Eylül 2005 tarihlerinde

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tarafından düzenlenen

II. LİSANSÜSTÜ EĞİTİM SEMPOZYUMU'na

**MÜZİK ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALARIN
ÜNİVERSİTELERE VE MÜZİĞİN ALT ALANLARINA GÖRE DAĞILIMI**

adlı ortak bildiri ile katılmıştır

Prof. Dr. Ayla OKTAY

Müdür

MÜZİK ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALARIN ÜNİVERSİTELERE VE MÜZİĞİN ALT ALANLARINA GÖRE DAĞILIMI

Doç. Dr. Turan SAĞER
İnönü Ün. Eğt. Fak.
Güz. San. Eğt. Böl. Öğr. Üyesi

Ali AYHAN
İnönü Ün. SBE GSE ABD MÖBD
Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Bu çalışmada, ülkemizdeki üniversitelerde müzik alanında çalışılmış olan lisansüstü tezlerin, çalışılan alan ve üniversiteler açısından bir değerlendirmesi yapılmıştır. Bu amaçla YÖK'ün kurulduğu 1982 yılından bu yana müzik alanında lisansüstü programları bulunan ve müzik alanında lisansüstü programı bulunmayan üniversitelerde müzik alanında çalışılan yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik tezlerinin, alanlar ve enstitülere dağılımları üzerine istatistiksel bir çalışma yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Müzik Eğitimi, Lisansüstü Eğitim

Giriş

Ülkemizde müzik alanında ilk yüksek lisans programı 1977, doktora programı ise 1982 yılında Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesinde açılmıştır (Gedikli, 1999). Yüksek Öğretim Kanunu'nun çıktığı 1982 yılına kadar sadece Ege Üniversitesi'nde yürütülmekte olan Lisansüstü müzik programı YÖK'ün kurulmasıyla ülke düzeyinde gündeme gelmiştir. 2003 itibariyle müzik alanında yüksek lisans çalışmaları 37, doktora çalışmaları 15, sanatta yeterlik çalışmaları ise 8 üniversiteye yayılmış durumdadır. Bugün bir çok üniversitede Güzel Sanatlar Fakülteleri'nde, Konservatuar'larda ve Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Öğretmenliği Programları'nda müzik alanında lisansüstü çalışmalar, enstitülere bağlı olarak yürütülmektedir. Müzik alanında yüksek lisans, sanatta yeterlik ve doktora programı yürüten enstitüler Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri, Eğitim Bilimleri, Güzel Sanatlar, Müzik Sahne Sanatları olmak üzere beşe ayrılmaktadır.

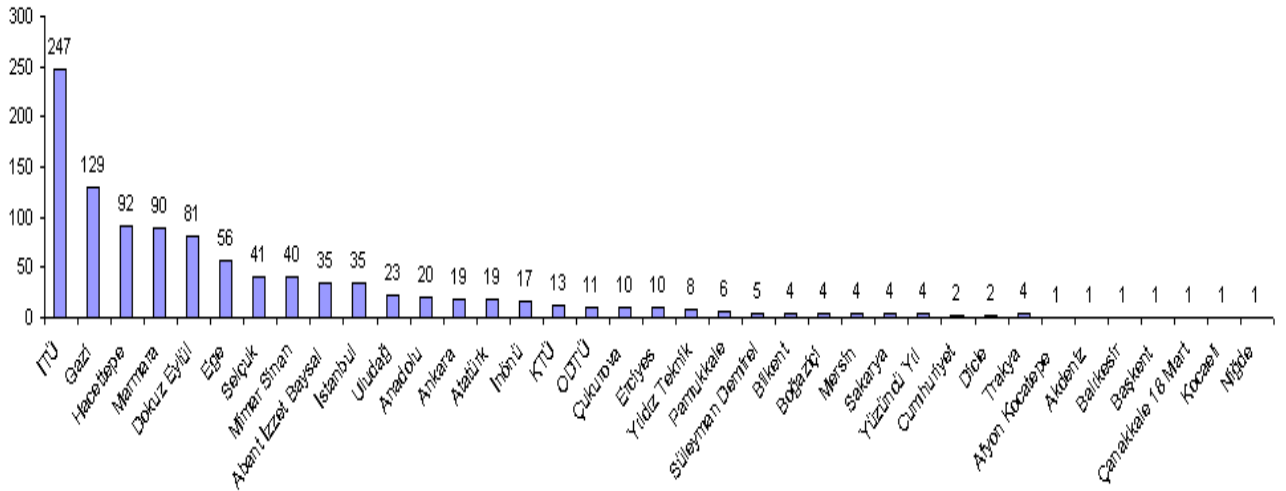
Araştırmanın yapıldığı Yüksek Öğretim Kurumu, Tez Tarama Sayfası'nda lisansüstü çalışmalara dair ilk kayıt yüksek lisans çalışmalarında 1986, doktora çalışmalarında 1985, sanatta yeterlik çalışmalarında ise 1988 yılındadır. En son kayıtlar ise sitenin güncellenmemesi nedeni ile 2003 yılındadır.

Yüksek Lisans Programı

Tezli yüksek lisans programının amacı, öğrencinin bilimsel araştırma yaparak bilgilere erişme, bilgiyi değerlendirme ve yorumlama yeteneğini kazanmasını sağlamaktır.(Lisansüstü Eğitim Yönetmeliği, Madde:9-a) Bu amaç doğrultusunda ülkemizde 28 üniversitede müzik alanında yüksek lisans tezi çalışılmıştır.

Aşağıdaki tabloda tez başlığı ve konusu müzik alanına ait çalışma yürütülen üniversiteler gösterilmektedir(Tablo-1).

Tablo-1 Yüksek Lisans Tezi Çalışılmış Üniversiteler ve Yapılan Tez Sayıları

2003 yılına kadar 37 üniversitede 65 farklı dizin teriminde(folklor, ev ekonomisi, sosyoloji, bilgisayar...), toplam 1042 adet yüksek lisans tezi çalışılmıştır.

ODTÜ, Boğaziçi, Sakarya, Dicle, Afyon Kocatepe, Akdeniz, Balıkesir, Başkent, Kocaeli üniversiteleri'nde müzik alanında yüksek lisans programı olmamasına rağmen tez konuları müzik alanında seçilmiştir.

Aşağıdaki tabloda yüksek lisans tezlerinin yıllara göre dağılımı gösterilmektedir(Tablo-2).

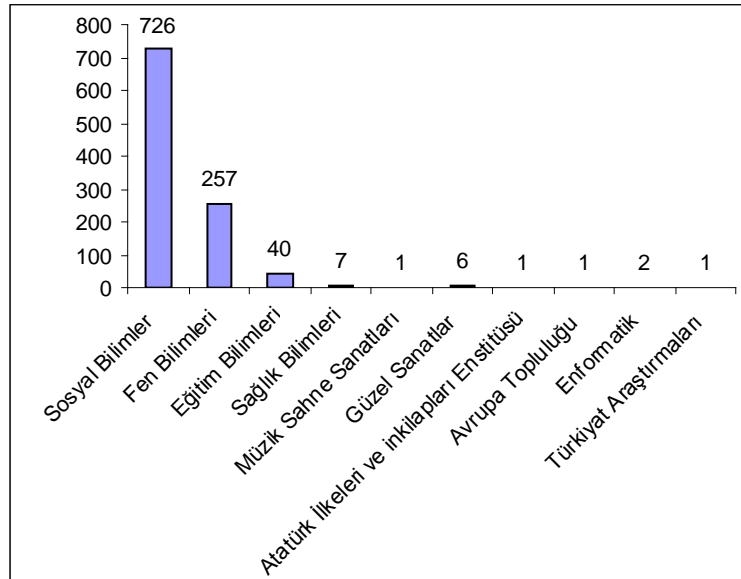
Tablo-2 Yüksek Lisans Tezlerinin Yıllara Dağılımı

Yıl	Yapılan Tez Sayısı
2003	53
2002	90
2001	126
2000	65
1999	93
1998	112
1997	91
1996	90
1995	73
1994	71
1993	63
1992	41
1991	14
1990	9
1989	23
1988	14
1987	8
1986	4

İlk yıllarda yapılan çalışma sayısının fazla olmamasına rağmen ilerleyen yıllarda açılan bölümlerin sayısının artmasına bağlı olarak yapılan çalışma sayısı da artmaya başlamıştır. En fazla tez çalışması ise 1998 ve 2001 yıllarında yapılmıştır.

Aşağıdaki tabloda Yüksek Lisans alanında yapılan çalışmaların enstitülere göre dağılımı gösterilmektedir(Tablo-3).

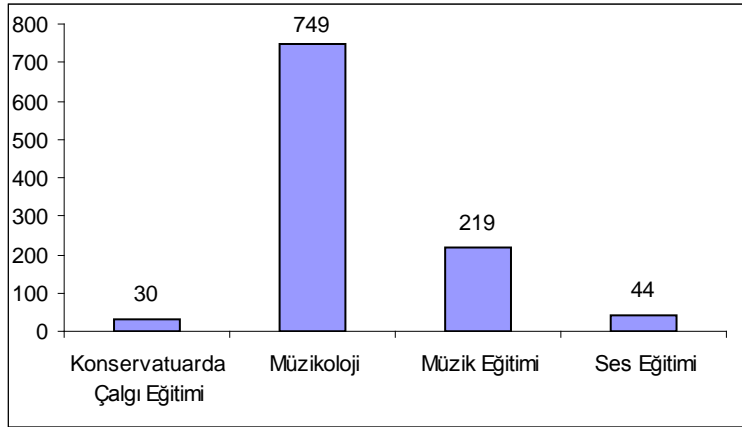
Tablo-3 Müzik Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tez Çalışmalarının Enstitülere Göre Dağılımı

Tablodaki verilerden de anlaşılacağı gibi Fen Bilimleri, Sağlık Bilimleri, Türkiyat Araştırmaları, Avrupa Topluluğu, Enformatik ve de Atatürk İlkeleri ve İnkılapları Enstitüleri'nde bilim dallarının müzik alanında olmamasına rağmen yukarıda da bahsedildiği gibi müzik konulu yüksek lisans tezleri çalışılmıştır. Yukarıda tabloda belirtilen enstitülerden Güzel Sanatlar Enstitüsü Dokuz Eylül'de, Müzik ve Sahne Sanatları ise Bilkent'te bulunmaktadır.

Aşağıdaki tabloda müzik alanında yapılmış olan yüksek lisans tez konularının müziğin hangi alt alanlarında çalışıldığı ve sayıları gösterilmektedir. Çalgı eğitimi, konservatuarlarda ve müzik eğitimi bölümlerinde olmak üzere iki grupta toplanmış, müzik eğitimi alanında yapılan çalgı eğitimi ile ilgili tez konuları, müzik eğitimi başlığı altında toplanmıştır. Tablo-8 ve Tablo-12 oluşturulurken de aynı yöntem uygulanmıştır.

Tablo-4 Yüksek Lisans Tez Konularının Seçildiği Alanlar

Sonuç olarak yapılan yüksek lisans tez çalışmaları, dört ana başlık altında toplanmıştır. Buna göre en fazla müzikoloji ve müzik eğitimi alanında çalışma gerçekleştirilmiştir. Daha sonra ise ses eğitimi ve konservatuarlarda çalgı eğitimi gelmektedir. Müzikoloji alanında çalışılan tezlerin bazıları müzik eğitimi veren veya müzik alanının dışındaki bölümlerde çalışılmıştır (işletme, hemşirelik, bilgisayar, felsefe, tarih... vb.)

Aşağıda çalışmada sınıflandırılan alanların belirlenmesinde yer alan konulardan birkaç örnek verilmiştir.

Konservatuarlarda Çalgı Eğitimi

“Bakır Üflemeli Çalgılarda Nefes Kontrolü ve Geliştirilmesi”

“Üfleme Çalgılarında Sesin Oluşumu ve Nefes Tekniği”

Müzikoloji

“Cumhuriyet Dönemi Türkiye Kültürel Kimliğinde Çoksesli Müzik Sorunsalı”

“Müzikte Barok Dönem ve Önde Gelen Besteciler”

Müzik Eğitimi

“Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Hazırlık Sınıfı Keman Dersi Uygulamalarının İncelenmesi”

“İlköğretim 1.Kademe Birinci Sınıf (6-8) Yaş Grubu Öğrencilerinin Müzik Dinleyerek Resim Yapma Etkinliğinde Müziğin Etkisi”

Ses Eğitimi

“Şan Tekniğinin Türk Halk Müziğinde Uygulanması ve Karşılaşılan Sorunlar”

“Ses Eğitiminde Vokal Eğiticisinin Sesin Geliştirilmesine Yönelik Çalışmalarının İncelenmesi”

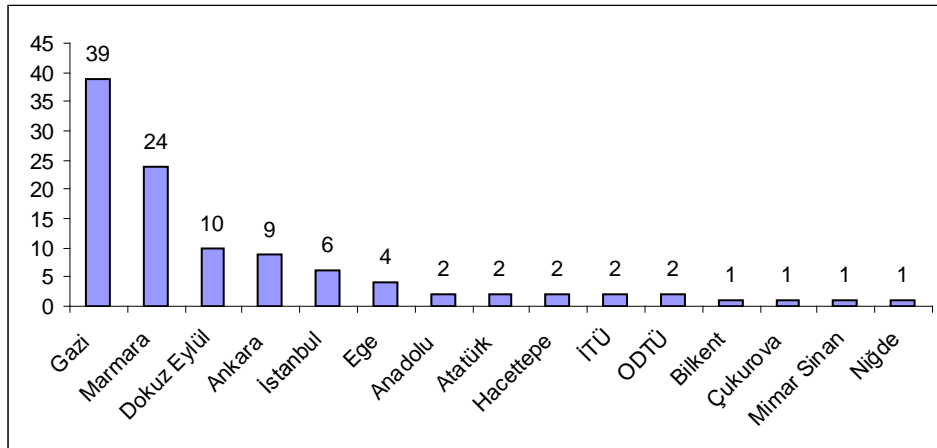
Doktora Çalışmaları

Doktora programının amacı, öğrenciye bağımsız araştırma yapma bilimsel olayları geniş ve derin bir bakış açısı ile irdeleyerek yorum yapma ve yeni sentezlere ulaşmak için gerekli adımları belirleme yeteneği kazandırmaktır(Lisansüstü Eğitim Yönetmeliği, Madde:18-a).

Ülke düzeyinde 3 üniversitede müzik alanında doktora programı bulunmaktadır. Bunlar Dokuz Eylül, Marmara ve Gazi üniversiteleridir. Abant İzzet Baysal Üniversite’sinde doktora programı bulunmasına rağmen burada bugüne kadar öğrenci alınmaması nedeniyle tez çalışması yapılmamıştır. Selçuk ve İnönü Üniversiteleri’nde de müzik alanında doktora programı açılmış olup ilk kez bu yıl öğrenci alınacaktır.

Aşağıdaki tabloda ülkemizde Doktora eğitimi veren üniversitelerde yapılmış olan tez sayıları gösterilmektedir(Tablo-5).

Tablo-5 Doktora Tezi Çalışılmış Olan Üniversiteler ve Yapılan Tez Sayıları

Yapılan tezlerin yarısından fazlası Gazi, Marmara ve Dokuz Eylül Üniversitelerinde gerçekleştirilmiştir. Diğer üniversitelerde müzik alanında doktora programı yoktur ama çalışılan tezler müzik konuludur.

Aşağıdaki tabloda doktora tezlerinin yıllara dağılımı gösterilmektedir(Tablo-6).

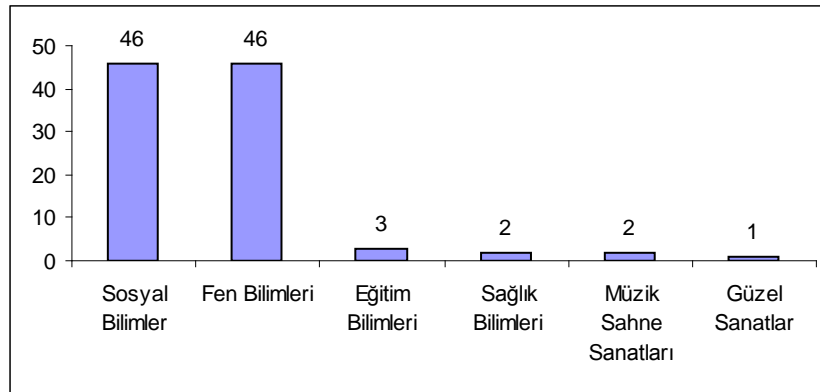
Tablo-6 Doktora Tezlerinin Yıllara Dağılımı

Yıl	Yapılan Tez Sayısı
2003	6
2002	20
2001	16
2000	7
1999	7
1998	17
1997	8
1996	7
1995	5
1994	3
1993	2
1991	3
1990	1
1989	1
1987	1
1985	2

15 üniversitede toplam 106 doktora tezi çalışılmıştır. İlk doktora çalışmaları 1985'te yapılmıştır. En fazla çalışma ise 1998, 2001 ve 2002 yıllarında gerçekleştirilmiştir.

Aşağıdaki tabloda doktora alanında yapılan tez çalışmalarının enstitülere göre dağılımı gösterilmektedir(Tablo-7).

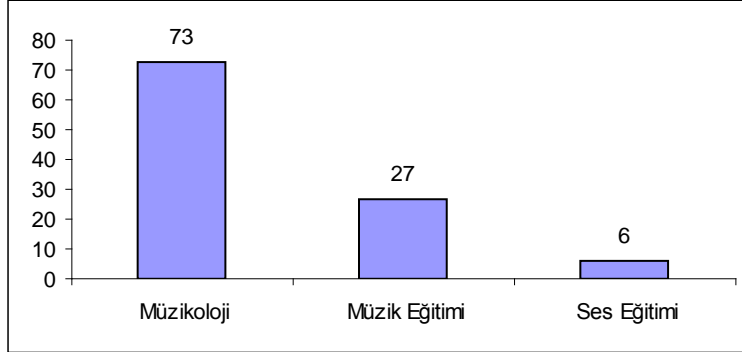
Tablo-7 Müzik Alanında Yapılan Doktora Çalışmalarının Enstitülere Göre Dağılımı

En fazla Sosyal Bilimler ve Fen Bilimleri Enstitüleri'nde çalışma yapılmıştır. Müzik alanında Eğitim Bilimleri Enstitüleri'nde üç ve Sağlık Bilimleri Enstitü'sünde ise iki doktora tezi çalışılmıştır.

Aşağıdaki tabloda müzik alanında yapılmış olan doktora tez konularının hangi alanlarda çalışıldığı ve sayıları gösterilmektedir(Tablo-8).

Tablo-8 Doktora Tez Konularının Seçildiği Alanlar

Doktora alanında yapılan çalışmalar üç grup altında toplanacak olursa yüksek lisans çalışmalarında olduğu gibi yine en fazla müzikoloji alanında konu seçildiği gözlenecektir. Müzik eğitimi alanında 27 ve ses eğitimi alanında da 6 çalışma yapılmıştır.

Aşağıda çalışmada sınıflandırılan alanların belirlenmesinde yer alan konulardan birkaç örnek verilmiştir.

Müzikoloji

“Balıkesir Tahtacı Köyleri Kongurca ve Türkali`de Halk Bilimi Açısından Müzik Yapısının Araştırılması”

“Yıldız Sarayı'nda Müzik (Yıldız Sarayı Kütüphanesi koleksiyonu ve saraya ithaf edilen el yazması besteler)”

Müzik Eğitimi

“Cumhuriyetten Günümüze Okul Şarkıları Üzerine Bir İnceleme”

“Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında Uygulanabilecek Viyolonsel Müfredatının İncelenmesi”

Ses Eğitimi

“Ses Eğitimi Tekniklerinin Artikülasyon Mekaniğine ve Türkçe Fonetige Uygunluğunun İncelenmesi”

“Ses Eğitiminde Register ve Rezonans Bölgelerinin Kullanım Özelliklerinin Ses Kalitesine Yansıması”

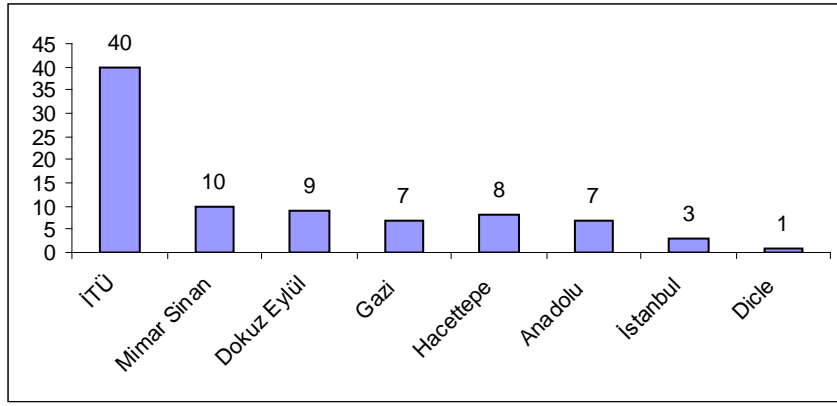

Sanatta Yeterlik Çalışmaları

Sanatta yeterlik çalışması, özgün bir sanat eserinin ortaya konulmasını, müzik ve sahne sanatlarında ise üstün bir uygulama ve yaratıcılığı amaçlayan bir yükseköğretim programıdır. Hangi dallarda sanatta yeterlik programı açılabileceği Üniversitelerarası Kurulun önerisi üzerine Yükseköğretim Kurulunca belirlenir(Lisansüstü Eğitim Yönetmeliği, Madde:26-a).

Aşağıdaki tabloda ülkemizde Sanatta Yeterlik Eğitimi veren üniversitelerde yapılmış olan tez sayıları gösterilmektedir(Tablo-9).

Tablo-9 Sanatta Yeterlik Tezi Çalışılmış Üniversiteler ve Yapılan Tez Sayıları

Sanatta yeterlik tez çalışmalarının en fazla İTÜ’de yapıldığı görülmektedir. Daha sonra sırasıyla Mimar Sinan, Dokuz Eylül, Gazi, Hacettepe ve Anadolu Üniversiteleri gelmektedir. En az çalışma ise İstanbul ve Dicle Üniversitesi’nde yapılmıştır.

Aşağıdaki tabloda sanatta yeterlik tezlerinin yıllara dağılımı gösterilmektedir(Tablo-10).

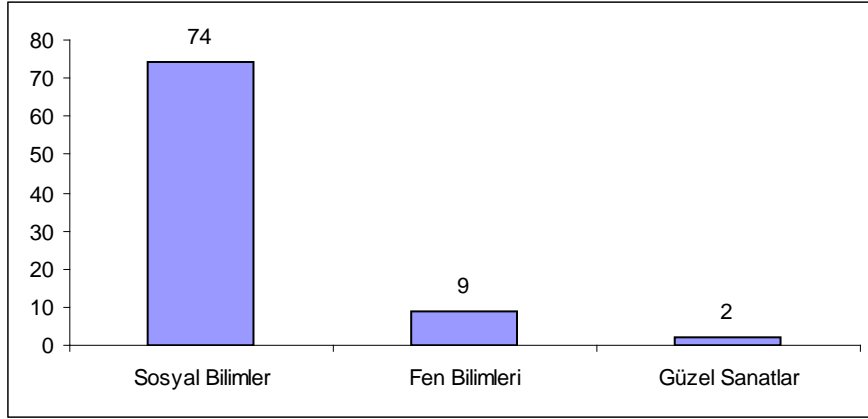
Tablo-10 Sanatta Yeterlik Tezlerinin Yıllara Dağılımı

Yıl	Yapılan Tez Sayısı
2003	3
2002	13
2001	5
2000	8
1999	6
1998	11
1997	4
1996	8
1995	7
1994	4
1993	6
1992	3
1989	3
1988	4

Sanatta yeterlik alanındaki ilk çalışmaların 1988’de yapıldığı görülmektedir. En fazla çalışma 1998 ve 2002 yıllarında gerçekleştirilmiştir.

Aşağıdaki tabloda sanatta yeterlik alanında yapılan tez çalışmalarının enstitülere göre dağılımı gösterilmektedir(Tablo-11).

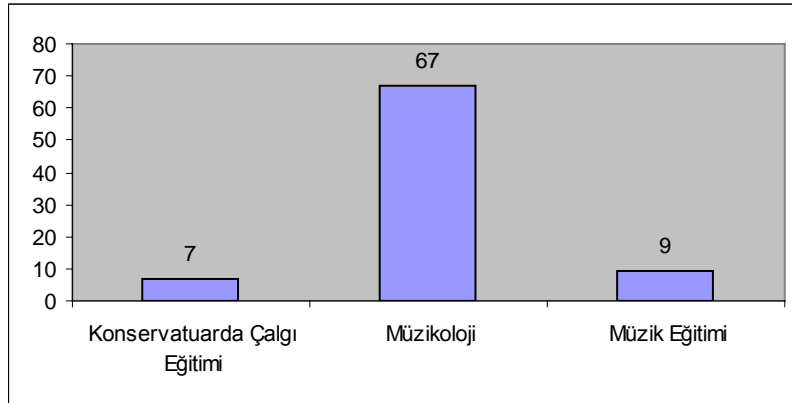
Tablo-11 Müzik Alanında Yapılan Sanatta Yeterlik Tez Çalışmalarının Enstitülere Göre Dağılımı

Tez çalışmalarından 74’ü Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde, 9’u Fen Bilimleri Enstitüsü’nde ve 2 çalışmada Güzel Sanatlar Enstitüsü’nde yapılmıştır.

Aşağıdaki tabloda müzik alanında yapılmış olan sanatta yeterlik tez konularının hangi alanlarda çalışıldığı ve sayıları gösterilmektedir(Tablo-12).

Tablo-12 Sanatta Yeterlik Tez Konularının Seçildiği Alanlar

En fazla çalışmanın diğer iki grupta olduğu gibi müzikoloji alanında yapıldığı görülmektedir. Konservatuarda Çalgı Eğitimi ve Müzik Eğitimi alanlarında sekizer çalışma yapılmıştır. Ses Eğitimi alanında ise yalnızca bir çalışma bulunmaktadır. O da Müzik Eğitimi başlığı altında toplanmıştır.

Aşağıda çalışmada sınıflandırılan alanların belirlenmesinde yer alan konulardan birkaç örnek verilmiştir.

Konservatuarlarda Çalgı Eğitimi

“Korno Eğitimi Üzerine Bir İnceleme”

“Türkiye'de El ile (tezenesiz) Bağlama Çalma Geleneği ve Çalış Teknikleri”

Müzikoloji

“J.S. Bach'ın "Eş-Düzenlenmiş Klavye" Adlı Eserinin İkinci Cildinin İncelenmesi (24 prelüd ve füg)”

“Barok Dönemde Avrupa ve Osmanlı`da Vokal Müziğin Karşılaştırılması”

Müzik Eğitimi

“Çocukların Erken Piyano Eğitimi Üzerine Bir Araştırma”

“Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Devam Eden 5-6 Yaş Grubundaki Çocukların Ritim Algılamalarının İncelenmesi”

SONUÇ

Ülkemizde müzik alanında, YÖK’ün kurulmasından sonra 1985 yılından 2003 yılı kayıtlarına kadar üç alandan toplam 1233 tez konusu incelenmiştir. Bunlardan 1042’si yüksek lisans, 106’sı doktora ve 85’i de sanatta yeterlik tezi olarak çalışılmıştır. İlk olarak Fen bilimleri enstitünde başlayan lisansüstü çalışmalar bugün sosyal bilimler, Eğitim Bilimleri, Güzel Sanatlar, Müzik Sahne Sanatları Enstitüleri’nin katılımıyla birlikte 5 farklı enstitüde devam etmektedir. Alanlara göre en fazla tez, müzikoloji alanında çalışılmıştır. Müzikoloji alanında 890, Müzik Eğitimi alanında 254, Ses Eğitimi alanında 51 ve Konservatuarlarda Çalgı Eğitimi alanında ise 38 tez konusu çalışılmıştır.

KAYNAKÇA

Gedikli, N., **Ülkemizdeki Etki ve Sonuçlarıyla Uluslar arası Sanat Müziği**”, Müzikbilimsel Araştırmaları 2, s 89, İzmir, 1999

YÖK, Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği, Madde 9-a, Madde18-a, Madde 26-a.

YÖK, Tez Tarama Kataloğu, http://www.yok.gov.tr/tez/tez_tarama.htm

Sağır, T., **Müzik Öğretmenliği Bilim Dallarında Çalışılan Lisansüstü Tezlerin Enstitü Farklılıkları Açısından Değerlendirilmesi**”, Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, s 253-245, İzmir, 2005